

Schönstattbeweging viert honderdste verjaardag in Duitsland en Rome

Pater Josef Kentenich (1885-1968) stichtte honderd jaar geleden op 18 oktober de Schönstattbeweging. Wat tijdens de Eerste Wereldoorlog klein begon in het Duitse Vallendar nabij Koblenz, groeide uit tot een wereldwijde, invloedrijke stroming met zo'n 210 centra in 110 landen. De 140.000 leden maken zich op voor een feestelijk jubileum.

EMMANUEL VAN LIERDE / "Schönstatt is de enige nieuwe religieuze beweging binnen de katholieke kerk die in Duitsland ontstond", zegt Robert Zollitsch, de emeritus aartsbisschop van Freiburg en voormalige voorzitter van de Duitse bisschoppenconferentie, zelf lid van de priesterbeweging van Schönstatt. "Het was een bewogen tijd. De Eerste Wereldoorlog was uitgebroken. In tegenstelling tot vele Duitsers ging pater Josef Kentenich niet mee in de gangbare oorlogsretoriek. Tegenover de 'massamensen' die meelopen met de stroom, wou hij de persoonlijkheid van het individu versterken. Tegen de spiraal van geweld in, zette Kentenich in op de zelfopvoeding vanuit christelijke idealen. Hij behoorde tot de congregatie van de pallottiners en was in Vallendar verantwoordelijk voor het internaat van hun kleinseminarie. Daar begon hij met een klein groepje jongeren een mariale beweging."

Die kreeg twintig vertakkingen gaande van een priester-, een pater- en een zusterbeweging over seculiere instituten tot losse verbanden voor jongeren, voor gezinnen, voor mannen en voor vrouwen. Alle zoeken ze hoe ze zich vanuit het geloof kunnen engageren in kerk en wereld.

Uitbreiding na oorlog

"Als twintig jaar na de stichting de nazidictatuur begint, zijn de leden van zijn beweging immuun voor het nationaalsocialistische gedachtegoed. Vanuit hun opvoedingsidealisme en de innerlijke vrijheid van de kinderen Gods steunen ze integendeel het actieve verzet tegen Adolf Hitler. Net als andere leden belandt Kentenich in het concentratiekamp van Dachau. Hij ontmoet er Poolse en Franse priesters die na de oorlog eigen Schönstattcentra oprichten. Zo begint de uitbreiding in het buitenland", vertelt Zollitsch tijdens de persconferentie over hun jubileumjaar.

Een ander bekend gezicht van de beweging, kardinaal Francisco Javier Errázuriz Ossa, lid van de pauselijke "kroonraad" (zie *Tertio* nr. 755-756 van 30/7), vervolgt dat de beweging na de Tweede Wereldoorlog, mede door de wereldreizen die Kentenich zelf zou maken, snel internationaal groeide. "De voorbije decennia was dat vooral bij ons in Latijns-Amerika het geval. Met de aandacht voor het lekenapostolaat en voor een christelijke pedagogie en spiritualiteit die alle gedoopten wil vormen zodat ze hun geloof weten uit te dragen, liep Schönstatt vooruit op de andere lekenbewegingen die voor, tijdens of na het Tweede Vaticaans Concilie zouden ontstaan. Naast de aandacht voor de jongeren zet Schönstatt vooral in op huwelijksvoorbereiding, gezinshulp en het ondersteunen van echtparen om hun huwelijksbeloften waar te maken. Niet toevallig zijn twee leden uit mijn land, Chili, gevraagd als waarnemers op de gezinssynode."

Liefdesverbond

Ook de postulator bij het proces voor de zaligverklaring van Kentenich, Ángel Strada, komt uit Latijns-Amerika. De Argentijn werkt al der-

tig jaar in Duitsland, vooral voor het generaalat van Schönstatt in Vallendar. In eerste instantie wordt zo'n dossier voor een zaligverklaring opgesteld in het plaatselijke bisdom, in dit geval Trier. Die fase heeft Strada ongeveer afgerond, waarna de zaak naar Rome kan. "Het verzamelen van alle mogelijke informatie, getuigenissen, publicaties en archiefstukken moet het mogelijk maken de pro's en contra's voor een zaligverklaring af te wegen. Het dossier telt zo'n honderdduizend bladzijden", zegt hij.

Maria opvoedster

"Kentenich begon geen vredesbeweging in 1914, wel een pedagogische en mariale beweging. Maria was daarbij voor hem geen troosteres, maar een opvoedster die ons haar deugden aanleert. Ook zij was een leek die in armoede en totale overgave aan God verantwoordelijk in het leven stond en opmerkelijk was voor de noden van anderen. Haar voorbeeld navolgen, zag Kentenich als een streng programma. Inspiratie vond hij in het Italiaanse bedevaartsoord Valle di Pompei bij Napels waar geen verschijningen waren gebeurd. Ook Vallendar groeide uit tot zo'n Mariaoord zonder verschijningen, gezelingen of heilige bronnen. Pater Kentenich was ervan overtuigd dat Maria haar genade evengoed schenkt zonder buitengewone fenomenen, als we ons maar aan haar toevertrouwen en met haar meewerken. Vandaar dat alle leden een liefdesverbond met Maria sluiten onder het motto 'niets zonder u,

niets zonder ons'. Ze doen dat in het heiligdom en komen hun belofte ook geregeld vernieuwen", vervolgt de Argentijnse pater.

Pelgrimerend beeld

"In Vallendar staat de originele kapel, maar wereldwijd werden er kopieën van gebouwd zoals je ook overal Lourdesgrotten tegenkomt. Bij de uitbreiding naar andere landen wenste Kentenich zelf zo'n vermenigvuldiging van de heiligdommen. Daarnaast begon de Braziliaanse diaken João Luiz Pozzobon, voor wie eveneens een zaligmakingsproces loopt, in 1950 met het project van een pelgrimerend Mariabeeld. Het is een kopie van het beeld uit Schönstatt en te voet dragen mensen het van de ene naar de andere familie, van rust- en ziekenhuizen naar scholen en gevangenis, waar het dan telkens voor enkele dagen blijft en erbij wordt gebeden. Voorts zijn die huisbezoeken kansen voor evangelisatie en verkondiging. Dat Mariabeeld legde ondertussen zo'n 140.000 kilometer af in Latijns-Amerika. Het initiatief kreeg bovendien navolging in Noord-Amerika, Azië en Afrika. In Burundi is het beeld uitgegroeid tot een symbool van vrede en verzoening", vertelt Strada.

Personencultus

"Kentenich gaf veel priesterretraites waarin hij de tekenen van de tijd analyseerde en naging wat God daarmee voorhad. Naarmate zijn populariteit toenam, kwamen er spanningen met de Duitse bisschoppen die vreesden voor een personencultus", legt de postulator uit. "Rome stuurde de Nederlandse jezuïet Sebastian Tromp als visitator. Hij was de beweging genegen, maar vond eveneens dat pater Kentenich te centraal stond.

Van 1951 tot 1965 werd hij in ballingschap gezonden naar de pallottiners in Milwaukee (VS). Die periode moest ook ophel-

dering brengen in de relatie tussen die Italiaanse congregatie, opgericht door Vincenzo Pallotti, en Kentenichs beweging, die in de schoot daarvan ontstond. Paus Paulus VI besloot in 1964 dat beide wegen beter konden scheiden. Kentenich trad uit en werd als priester in het bisdom Münster geïncardineerd. In volle vrijheid mocht hij vanaf 1965 zich weer engageren voor zijn beweging."

“Groei jongste decennia vooral in Latijns-Amerika.”

Postulator Strada wijst tot slot op Kentenichs opmerkelijke dood. "In de Tweede Wereldoorlog bad hij tot Maria opdat Vallendar niet zou worden vernietigd en hij beloofde haar in dat geval een Drie-vuldigheidskerk te bouwen. Het Mariaheilighoud bevindt zich in het dal, maar die kerk voor de Drie-eenheid werd boven op de berg gebouwd. Kentenich ging op 15 september 1968 zelf voor in de eerste eucharistie die er werd gevierd. Toen hij terug in de sacristie kwam, stierf hij aan een herseninfarct. Daar ligt hij nu in een eenvoudig graf begraven waarop staat: 'Dilexit Ecclesiam, Hij hield van de kerk'. We verwachten vanaf morgen tot zondag zo'n tienduizend pelgrims uit de hele wereld die zijn graf en het oerheilighoud in Vallendar tijdens ons jubileumfeest bezoeken. De week erna, van 23 tot 26 oktober, houden we een internationale bedevaart naar Rome", besluit de Argentijnse pater.

www.schoenstatt2014.org

"Josef Kentenich begon geen vredesbeweging in 1914, wel een pedagogische en mariale beweging", legt Ángel Strada uit bij een beeld van de stichter. © EVL